

10. 2. 1926
ni
7/1708

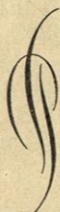
Z.F. ŠKOF

*Mala
papiga
skobčevka.*

Papige so gojili v prekmorskih deželah že v davni preteklosti. Tudi stari grški pesniki so opevali papige in njih zvestobo. V večerne dežele jih je pripeljal Aleksander Veliki s svojega pohoda v Indijo. V srednjem veku so bili ti ptiči pri evropskih odličnjakih že zelo priljubljeni. Krištof Kolumb jih je pripeljal poleg drugih zakladov mnogo iz Amerike. Izredno veliko novih različnih vrst papig pa smo dobili po odkritju Avstralije in otočja Velikega oceana. Izmed vseh papig je najbolj priljubljena skobčevka. Tudi v naši domovini se krogi ljubiteljev tega ljubkega ptička vedno bolj širijo, zato je povpraševanje po navodilu, kako je papigice gojiti, postajalo vedno večje — in tej potrebi naj bi odpomogla pričujoča knjižica.

ZDRAVKO F. ŠKOF:
MALA PAPIGA
SKOBČEVKA

LJUBLJANA 1933
SAMOZALOŽBA

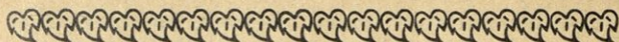
V S E B I N A

Splošno	3
Prehrana	5
Nega	7
Kletke in letališča	8
Spoznavanje spola	14
Paritev	14
Raznobarvne škobčevke	18
Krotitev in pouk	22
Bolezni in zdravljenje	29

66036!

9 16 13

Splošno.

Papigica skobčevka (*Melopsittacus undulatus* Shaw, Wellensittich, Undulated Grass-Parroquet, Biljang, Perruche ondulé), pri nas tudi še nazvana mala valovita papiga, tigrica, valovar, progasta papigica, papagajček, dolgorepa pritlikava papiga itd., katere slednje pa ne smatram za primerne in so bolj lokalnega značaja. Naziv papigica skobčevka uporabljajo že tudi naše šole več let (glej dr. Bevk Stanislav: *Prirodopis...*) in je gotovo priporočljivo, da ostanemo pri tem imenu. Spada k veliki družini papig (*Psittacidae*), kamor prištevamo mnogo skupin in vrst, ki so, razen sovkovke in talne papige, vse izvrstne plezalke s tipičnimi plezalnimi nogami (t. j. z dvema naprej in z dvema nazaj obrnjenima prstima - krempeljema).

Papigica skobčevka je izredno prikupljiva in živahna, lastovičje velikosti, v naravi svetlo zelene barve, po vratu in hrbtu s temnejšimi prečnimi, valovčkom sličnimi progami (kot pri skobcu!), na čelu in vrhu glave

prijetno rumene barve, šiljaste in dolge perutnice, ozki, dolgi rep, na licih jo krasijo večje modre in pod vratom manjše črne pike. Vsa dolžina doraslega ptiča meri 23 do 26 cm. Domovina skobčevke je Avstralija, kjer se preživlja na obširnih zelenih planjavah. V svobodi se spreletavajo v velikih jatah, med letom stalno se oglašajoč z vrabcem sličnimi klici. V glavnem se hrani z raznim travnim semenom in zelenjem. Gnezdi v drevesnih duplih. Ob času gnezdenja lahko najdemo v velikih evkaliptovih gozdovih, ob spodnjem toku reke Murray v Avstraliji, na stotisoče gnezd z mladiči.

Prvi par teh papigic je prinesel v Evropo leta 1840 naravoslovec Gould v Anglijo. Ker so se radi prijetnih barv perja in prikupljivega vedenja vsakomur hitro priljubile, so jih kmalu začeli trgovci uvažati v Evropo.

Uvoz papigic v večjem obsegu iz Avstralije je pričela okoli leta 1850 tvrdka Bolcani v Berlinu, nakar je uvoz stalno rasel tako, da je leta 1868 že prekoračil število 10.000 komadov. Leta 1878 je samo tvrdka Mrs. Bills v Londonu uvozila že 93.725 parov, torej 187.450 komadov. Zadnje desetletje prejšnjega stoletja je bil izvoz iz Avstralije zakonito zabranjen in od takrat se izvažajo le še skrivaj. Razume se, da je bila prvotna cena uvoženih

papigic zelo visoka, medtem ko jo kupimo danes že za razmeroma nizko ceno.

Menda se še ni nobena eksotična žival tako hitro razširila in priljubila kot ta, ki gotovo zavzema v tem prvo mesto. V strokovnem nemškem listu »Der Wellensittich« št. 15 iz leta 1931 piše Balser, da je v Angliji postala gojitev teh priljubljenih papigic že naravnost moderna. Slično je tudi v Franciji, Belgiji in Nemčiji. Z gotovostjo lahko sklepamo, da jo bomo v doglednem času našli tudi pri nas v večini družin, ki bo s svojimi zabavnimi kretnjami in smešnim govorjenjem zabavala mlado in staro.

Prehrana.

Papigice hranimo s prosom; najrajši imajo belo, je pa lahko tudi rumeno ali rdeče. Paziti pač moramo, da je proso povsem zdravo in čisto, brez prahu in smeti. Poleg prosa jim damo tedensko dvakrat še neoluščen oves ali svetlo seme, dnevno pa nekaj zelenjave (radič, solato, endivijo, motovilec ali sočno travo); večkrat tudi sveže vršičke sadnega ali drugega listnatega drevja za glodanje. Ako nam primanjkuje pozimi zelenjave, jim damo kot nadomestilo koščke sladkih jabolk ali pa sveže nastrgano korenje. Dalje ne sme manjkati ribje olje, prav tako ne apnene snovi,

n. pr. gašeno staro apno, sepia-luščine (ossa-sepia), zmleta kreda, zdrobljene jajčne lupine in zidni omet. Gnezdujočim samicam pa ne smemo dajati sepia-luščin, ker vsebujejo veliko klorovega natrija, kateri povzroča pogosto težkoče pri leženju jajec (težkonesnost). Apnene snovi primešamo zdrobljene med hrano ali pa jih dajemo v posebnih posodah. Tudi pitna voda naj ne manjka, čeprav jo le redkokdaj pijejo. Z dodatkom ribjega olja pridobi hrana veliko na redilnosti (vitaminih). — V dobi valitve in odgoje mladičev je potrebno, da nudimo za pitanje mladičev mehko hrano. Najenostavneje pripravimo mehko hrano na ta način, da namočimo suh bel kruh v vodi ali mleku, iztisnemo nato popolnoma tekočino, izžeti kruh pa nadrobimo v obliki drobnih žgancev v pripravljeno posodo. Pri dodaji ribjega olja hrani moramo paziti, da ga ne damo preveč, ker bi se sicer ptičem pristudil. Posodice za hrano in vodo naj so po možnosti iz stekla, porcelana ali iz pocinkane pločevine, da se dajo dobro čistiti. Svetujem namesto odprtih krmilnih posod nabavo krmilnih in vodnih avtomatov (glej sliki 3 in 4). Tako nam ne bo treba posod vsak dan čistiti in polniti, ampak zadostuje, da avtomat enkrat ali dvakrat na teden, ali enkrat na mesec napolnimo.

Nega.

V splošnem papigice skobčevke lahko prenesejo vse temperature, ki so v naših pokrajinah. Gojimo jih skozi vse leto lahko v letališčih na prostem kakor tudi v ogretilih stanovanjskih sobah. V prvi vrsti jim moramo nuditi zadostno svetlobo, čist zrak in sonce. Ne smemo jih imeti pri vroči peči, na zaduhlem zraku, v vlažnih prostorih in ne smemo jih postavljati prepihu. Tudi jih ne smemo prenašati iz vročih prostorov v mrzle ali obratno, ker jim hitra sprememba temperature zelo škoduje. V poletnem času jim preskrbimo tudi možnost za kopanje s tem, da postavimo v kletko ali letališče vodo v plitvi posodi. Ako gojimo papigice v letališču, je najbolje, če napravimo v ta namen pršo ali vodomet (glej sliko 5) na naslednji način:

Visoko na steno obesimo primerno veliko posodo iz pocinkane pločevine, na dnu posode pricinimo malo iztočno cevko in na tla letališča postavimo vedro ali večji lonec. Vrh tega postavimo še plitvo, približno 3 do 4 cm visoko banjico, katera ima na dnu pricinjeni dve cevki — eno v sredini za dovod vode, drugo pa na strani, ki sega okoli 2 cm nad dnom za odtok odvišne vode v spodaj stoječi lonec, oziroma vedro. Iztočno cevko stenske posode in dovodno cevko pod banjico spo-

jimo med seboj z gumijasto cevjo, stensko posodo napolnimo z vodo in naš mali vodometa je gotov. Za uravnavanje dotoka vode namestimo na gumijasto cev primerno zaklopko.

Stene ptičjih sob oziroma letališč vsako leto najmanj dvakrat prebelimo in tla razkužimo. Vsak dan pregledamo, če je krma in pitna voda ptičem, posebno mladičem, dostopna in da je vsa posoda v snažnem stanju. V dolgih zimskih nočeh se priporoča prostora, kjer imamo papigice, za nekaj časa razsvetliti, da se morejo ptiči nasititi, posebno še, če imajo mladiče za pitati.

Tudi pregledamo večkrat na leto, kadar ne valijo, glede stanja vsakega posameznega ptiča, če ni mogoče presuh ali predebel, ker eno kot drugo ovira ugoden potek paritve in gnezditve. V to svrhu primemo ptiča, ga položimo s hrbtom na dlan leve roke tako, da leži vrat med palcem in kazalcem, katera nalahko zapremo. Zdaj razpihamo perje na trebuhu in tako ugotovimo stanje ptiča. Ako je ptič predebel, mu dajemo zanaprej manj zrnate hrane in več zelenjave, v nasprotnem slučaju pa izdatnejšo hrano.

Kletke in letališča.

Pri nabavi ali izdelavi kletk upoštevamo predvsem namen, kateremu naj služi, torej

ali za namestitev posameznih ali večjega števila ptičev.

V glavnem razlikujemo tri vrste ograd za namestitev ptičev, in sicer sobne kletke, sobna in vrtna letališča (voljere) in ptičje sobe. Za ogrado kletk in letališč je najpriljavnejša pocinkana žična mreža, katere odprtine (luknjice) pa ne smejo biti večje kot 10—15 mm.

Kletka za eno ali dve papigici naj je dolga vsaj 60 cm, visoka 40 cm in globoka 30 cm. V skrajnem slučaju služi takšna kletka že lahko za paritev odnosno gnezditev enega para. Paličice napravimo okrogle in iz mehkega lesa v debelosti 8—18 mm in neogljajene. Pritrdimo jih v kletko tako, da se ne majejo, in jih tako razvrstimo, da na zgornji paličici sedeči ptiči ne bodo mogli ponesnažiti spodnjih. Bliže kot 12 cm od stene kletke paličic ne smemo namestiti, ker bi si sicer papigice ob steni kletke repke poškodovale ali polomile. Na dno kletke napravimo iz pločevine predal, ki se dá izvleči, kadar snažimo. Kletko imejmo obešeno ali postavljeno v zavetnem prostoru, ker prepil ptičem škoduje.

Letališča označujemo v splošnem one kletke in ograde, kjer je ptičem nad 1 kubični meter prostora za spreletavanje na raz-

polago in so obenem dani pogoji za vzgojo mladičev.

Sobno letališče napravimo, kadar imamo večje število ptičev ter istih ne moremo več spraviti v kletke, ali pa tudi, če jim hočemo nuditi večji prostor za spreletavanje.

Vrtno letališče (gl. sliko 6) postavimo tako, da je vsaj od dveh strani zaščiten pred vetrom in drugimi vremenskimi neprilikami. Letališče je deloma pokrito z opeko, lepenko ali pločevino, deloma pa ostane nepokrito in napnemo tudi zgoraj žičnato mrežo. Tako napravljeno letališče omogoča ptičem, da se tudi lahko prostovoljno izpostavijo blagodejnemu vplivu dežja, rose in sončnim žarkom. Ako je letališče dovolj veliko, lahko napravimo v njem mali vodomet (gl. sliko 5), posadimo razno grmičevje in posejemo travo ali oves, da izgleda prikupljivejše; istočasno nudijo rastline papigicam zeleno travo in brstje. V letališču, ki je postavljeno na posebno zavarovanem kraju, lahko pustimo papigice skobčevke tudi skozi celo zimo zunaj, le da skrbimo vsak dan za svežo vodo. Seveda pa bo vsak ljubitelj teh živali skrbel, da jih zavaruje pred mrazom, saj je lažje razne bolezni preprečiti, kot jih kasneje zdraviti.

Za ptičjo sobo lahko uporabimo vsako suho, svetlo ter pred mišmi in podganami za-

varovano sobo, katera naj ima vsaj eno okno obrnjeno proti vzhodu ali jugu.

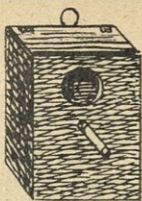
Na zunanji strani okna pritrdimo mrežo, da preprečimo ptičem beg, kadar odpiramo okna in zračimo sobo. Za okensko mrežo imajo živalce tudi priliko za sončenje, kar jim je za zdravje in ugoden razvoj nujno potrebno. V notranjosti opremimo sobo z raznim drevesjem, grmičevjem ali zelenim vejevjem, seveda ne pregosto, da ne bi oviralo spreletavanja ptičev po sobi. Sobo opremimo še z odprtimi ali avtomatičnimi krmilniki, napajalniki, kopalnimi posodami ali z malim vodometom (glej sl. 3, 4, 5) in z umetnimi duplinami ali zabožki (glej sl. 1, 2).

Ako uporabljamo kletke, letališča ali ptičjo sobo za paritev papigic skobčevk, jim pripravimo za gnezditev (ker gnezdiijo samo v duplih) umetna dupla iz primernih debel listnatega ali iglatega drevja. Notranja votlina dupla naj ima tele mere: višina 24 do 26 cm, premer ali širina 14—15 cm, vhodna luknja 4—4,5 cm, napravljena približno 14 cm nad notranjim dnom. Veliko enostavneje pa je, ako napravimo namesto umetnega dupla navaden zabožek, ki naj ima v notranjosti iste mere.

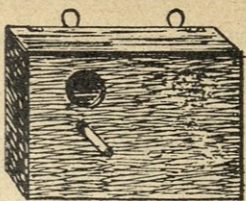
Zabožek za gnezdenje je lahko štiri-, šest- ali osemoglat in ga napravimo iz mehkih,

približno 1—2 cm debelih desk. Da pa moremo zaboječek čistiti in potek valenja, odnosno doraščajoče mladiče nadzirati, mora biti pokrov zaboječka snemljiv ali pa, da se dá odpirati. Notranje mere zaboječka so iste, kot pri umetnih duplih. Za olajšanje vstopa v gnezdo, vdelano približno 3 cm pod vhodno luknjo 1—1.5 cm debelo paličico, ki sega vsaj 10 cm navzven in približno 2 cm v notranjost zaboječka. Na dnu zaboječka napravimo primerno vdolbino, ki ima namen, da leže samica jajčeca vedno skupaj in jih tako lažje pokrije.

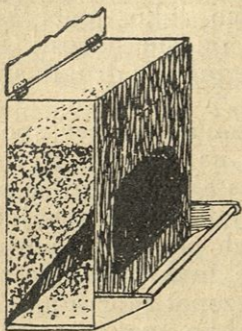
Imamo pa še tudi novejši, zelo praktičen tip zaboječka, ki je za vsakega gojitelja precejšnje koristi. Ta tip onemogoča, da bi valeča samica skakala naravnost na pod vhodno luknjo se nahajajoča jajčeca, odnosno pri pitanju na nežne mladiče. Notranja višina tega zaboječka meri 25 cm, širok je 25—28 cm in globok 14—15 cm. Luknja in paličica sta napravljena na eni polovici, vdolbina za jajčeca pa na drugi polovici zaboječka. Dno pod vhodno luknjo je za 1—2 cm zvišeno in nalahno visi proti vdolbini. Tako izdelani zaboječek prepreči naravnostni skok staršev v gnezdo in imajo mladiči več prostora. Zaboječke namestimo vselej visoko na steni tako, da je vhod obrnjen proti svetlobi.

1

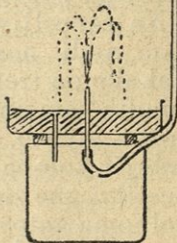
2

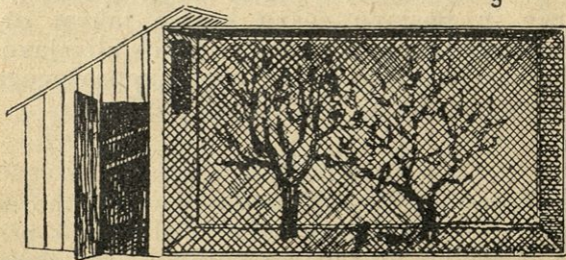
3

4

5

6

Spoznavanje spola.

Razločevanje spola je pri papigici skobčevki precej težko, posebno še, ker ostane barva perja pri obeh spolih tudi po skubitvi (menjavi perja) popolnoma enaka. Nekateri so mnenja, da bi se dalo po velikosti ali jakosti modrih pik na licih ugotoviti spol. To je pogrešno, ker najdemo tako samce kot samice ene in iste barve in iste starosti, da imajo prvi večje ali jačje pike, v drugih slučajih pa zopet nasprotno.

Najzanesljivejši znak za ugotovitev spola nam nudi nosna kožica na korenu kljuna. Nekako po tretjem tednu starosti opazimo pri mladih samcih bolj na vijoličasto odsevajočo nosno kožico, pri samicah pa okrog nosnic belejši kolobarček, kateri znaki pa se po zapustitvi gnezda ponavadi zopet zabrišejo. Popolnoma gotovo pa šele lahko ugotovimo spol po prvi skubitvi, ko dobi perje izrazitejše barve in postane nosna kožica takrat pri samcu modra, pri samici pa sivo- ali rjavozelenkasta, slično kot je barva nepraženega kavnega zrnja.

Paritev.

Važno je, da nikdar ne uporabljamo za paritev premladih, bolnih ali slabotnih ptičev. Načelno ne parimo papigic pred dese-

timi meseci starosti, ker ako parimo premlade, dobimo potem slabe mladiče, katerih ne moremo z uspehom uporabljati za nadaljnjo ploditev. Nadalje ne smemo pariti med seboj sorodnih si ptičev, ker so pogosto kot posledica takih paritev degenerirani mladiči, ki deloma poginejo že v gnezdu. Če pa dorastejo, jim mnogokrat ne zraste popolnoma perje, zlasti ne na trebuhu, v repu in perutnicah, zaradi česar takšni potem ne morejo leteti ter samo tekajo po tleh, ali plezajo po stenah in vejah. Takšni ptiči imajo tudi več ali manj pohabljene, ali nenaravno vstran zraščene noge, se neprestano skubejo, morejo samo po tleh tekati ali skakati in jih radi tega imenujemo »tekače« ali »skakače«.

Po tretji, ali najkasneje po četrti gnezditvi ločimo samce od samic in jih zapremo posamezne v kletke. Šele po šest- do osemtedenskem počitku jih lahko zopet združimo.

Ptiče kupujmo vselej pri zanesljivih rejcih, ker le tedaj nam bo prihranjeno marsikatero razočaranje. Pri izbiri ptičev pazimo še, da sta za paritev oba enako velika, dobro razvita in krepka, perje naj bo gladko in svetlikajoče ter ne sme kazati golih mest. Perutnice morajo biti dolge in šiljaste, dolg tudi rep, oko živahno, noge in kremplji brez napak. Ako nameravamo gojiti več parov, moramo vse istočasno spustiti v letališče ali

ptičjo sobo, ker bi se sicer pri dodajanju posameznih ptičev ti medseboj napadali. Na dno umetnih dupel ali zaboječkov za gnezdenje natresemo žlico žaganja, ali drevesne trhljice.

Ko opazimo, da se samica že po več časa zadržava v dupli ali zaboječku, smemo že v par dneh pričakovati v gnezdu prva jajčeca. Jajčeca so bela in jih zleže samica na vsak drugi dan po eno, skupno 4—8 v enem gnezdu. Samica začne že takoj po prvem ali drugem zleženem jajcu valiti, zaradi česar se potem tudi mladiči izvalé na vsak drugi dan po eden. Valenje traja 16 do 18 dni, kar je odvisno od letnega časa in temperature prostora, kjer jih gojimo. Izvaleni mladiči so goli in slepi ter šele po 12 dneh spregledajo. V starosti do 30 dni doraste mladičem že vse perje, nakar zapustijo čez nekaj dni gnezdo. Nato jih starši še nekaj dni zunaj pitajo, dokler ne začnejo sami pobirati hrano. Komaj so zapustili zadnji mladiči gnezdo, zleže samica že zopet prva jajčeca za prihodnjo valitev, dostikrat tudi že, ko še niti zadnji mladiči niso zapustili gnezda. Izredno požrtvovalnega se izkaže samec začasa pitanja mladičev, ki je takrat neumorno na delu, lušči zrna in si polni golšo, iz katere zopet stresa s svojo slino omehčano hrano v kljun samice in mladičev. Skrbno moramo paziti, kadar so

v gnezdu mladiči, da teh ne napade mrčes, ker jih ta močno slabi, da celó iz tega vzroka poginejo. Da to preprečimo, vzamemo tedensko enkrat previdno mladiče iz gnezda, stresemo žaganje in ostalo nesnago iz zaboječka, ga nato očistimo, potresemo istega znotraj in zunaj z dobrim mrčesnim praškom in končno damo zopet nekaj svežega žaganja ali trhlice na dno zaboječka. Mladiče, katere smo začasa čiščenja vzeli iz gnezda, damo tačas v pripravno košarico in jo zatemnimo.

Mladostna barva se razlikuje od doraslih papigic skobčevk edino le v tem, da je bolj motna, katero pa zgubi po prvem skubenju, ki nastopi po treh mesecih starosti. Sedaj dobijo ptiči izrazitejše in svetlikajoče se barve, čelo in na glavi pa lepo rumeno (razen modrih, pri katerih postane čelo in na glavi belo).

Vsak zaveden gojitelj skobčevk, mora voditi tudi točen razvid o vsaki posamezni živali, da ne pride do paritve ptičev sorodne si krvi, nadalje, da more pri raznobarvnih parih že vnaprej vedeti, kakšnih barv bo naraščaj. Brez gotovih znakov pa nam tozadevna evidenca praktično ni mogoča.

V ta namen si nabavimo posebne, nalašč za to prirejene obročke, katere pritrdimo mladičem na noge, in to v starosti približno treh tednov, ker bi se pozneje obročkov ne

privadili ter jih odključevali. Obročki so lahko iz celuloida, aluminija ali novega srebra, zaznamovani s črkami ali številkami, kakor tudi različnih barv in oblik. Lahko pa si tudi vsak gojitelj sam napravi obročke iz celuloida, na precej preprost način. V tovarni celuloida ali tovrstni trgovini kupimo odpadke celuloida v raznih barvah, katere dobimo po zelo nizki ceni. Celuloidne komade vtaknemo v vročo vodo, da se omehčajo, nakar jih razrežemo s škarjami v primerno dolge in 5 mm široke pasice, katere ovijemo na okroglo paličico ali žebelj. Ta obroček obdrži, ko postane suh in ohlajen, svojo obliko ter se dá lahko pritrditi na nogo. Z obročki raznih barv se dá ptiče prav dobro zaznamovati, posebno še, če vtisnemo v barvni obroček različne znake.

Raznobarvne skobčevke.

Kakor znano, se gojijo dandanes skobčevke v mnogih barvah. Pred približno sedemdesetimi leti so bile znane še samo naravnobarvne, torej svetlozelene. Šele kasneje so se pojavile razne, od naravne popolnoma različne barve.

Naravna barva perja zelene skobčevke temelji na skupnem delovanju pigmentne in strukturne barve. Kot pigmentne barve naj-

demo temne melanine in rumene lipokrome; kot strukturno barvo je smatrati modro, katera v skupnem delovanju z rumeno, dá zeleno barvo. Temne melanine se zopet delijo v dve skupini, ki se razlikujete po barvi, po obliki barvnih telesc in stopnji kemične deljivosti. Lipokromi, rumeno- do rdečebarni, se nahajajo enakomerno razdeljeni v perju in roženini. Strukturne barve so posebnovrstne, ki temeljijo na fizikalnem delovanju.

Nastanek raznih barv, različnih od naravne, si moremo tolmačiti, ako upoštevamo okolnost, da kažejo vse živali po dolgoletni gojitvi v jetništvu nagnjenje k pobeljenju, »albinizmu« (n. pr. miši, zajci, perutnina) oziroma k porumenjenju, »okroizmu« (n. pr. kanarčki in skobčevke). Poleg tega so tudi različni pojavi mutacij in varijacij.

Potom sistematičnega križanja ptičev drugih barv, ki so nastale na gori omenjene načine, z naravnobarvnimi ali njih križanci, oziroma teh medsebojno, so se vzgojile zopet nove, različne barve.

Ako pa hočemo gojiti, odnosno pridobiti naraščaj določnih barv, moramo poznati na vsak način pravila o dednosti, katero teorijo je l. 1865 po dolgoletnih eksperimentih, postavil sloveči naravoslovec, menih Gregor Mendel. Mendelov zakon o dednosti mora pač poznati vsak gojitelj barvnih papigic.

Naravoslovec Mendel je eksperimental največ z rastlinami. Pri poizkusih njegove teorije na živalih, se je tudi tukaj pokazal isti rezultat. Opozarja pa se, da je popolnoma vseeno za dedovanje določne barve, kakšne barve je samec oziroma samica.

V Mendelovem zakonu o dednosti vidimo, da je v prvi generaciji en znak staršev — recimo zeleni —, nad drugim znakom — recimo belim — dominanten (d) ali nadvladujoč. Beli, brezbarvni znak pa, čeprav je tudi obstojal, odstopi, podleže, se zadrži torej recizivno (r). Večinoma dominira (nadvlada) prvotna barva nad odvajeno. Tako bo pri križanju naravnobarvne skobčevke s katerokoli drugobarvno, dominirala oblika prve, ali točneje povedano, vsi mladiči bodo naravnobarvni (zeleni). Pri potomcih te prve generacije se pojavi še tudi dominanca naravne barve, ta pa le v razmerju 3 : 1, torej bodo trije mladiči naravnobarvni in samo eden bo kazal barvo odvajene, domesticirane oblike. Pa tudi oni trije naravnobarvni mladiči si niso popolnoma enaki. Le eden od teh bo podedoval čisto naravno barvo, pri ostalih dveh pa bo vmesna oblika. Ako sedaj ta dva medsebojno križamo, bi se pojavili potomci teh (tretja generacija) zopet v razmerju: 1 naravnobarvni, 2 vmesne oblike in 1 v barvi, katero smo prvič z naravnobarvno križali.

Po sedanjem stanju se delijo skobčevke splošno na 12 različnih barv:

1. olivno zelena	7. rožnato vijoličasta
2. temno zelena	(mauve)
3. svetlo zelena	8. kobaltna
(naravnobarvna)	9. sinje modra
4. rumeno olivna	10. belo rožnato vijoličasta
5. temno rumena	11. belo kobaltna
6. svetlo rumena	12. belo sinje modra.

Številke barv pri 4—6 in 10—12 imajo svetle prečne valovite proge.

V zadnjem času se s posebnim zanimanjem gojijo in širijo papigice s sivimi perutnicami in prečnimi valovitimi črtami. Pojavljajo se v dveh barvnih tonih, in sicer svetlo sive in temno sive.

Krotitev in pouk.

Marsikateri je imel že priliko videti ukročene, ali za različne produkcije oziroma govorjenje priučene papige. Tudi o naši mali skobčevki je znano, da poseduje izredno veliko nadarjenost za priučitev govorjenja in da je zelo inteligentna. Kolikor se sedaj dá ugotoviti, se je zvedelo za prvi slučaj govoreče papigice skobčevke okrog leta 1860, nato zopet en slučaj leta 1877.

Seveda je ta vest napravila veliko preseñčenja med ljubitelji in prijatelji te ljubke

živalce. Kajpada so se sedaj našli posamezniki, ki so se trudili z učenjem papigic za posnemanje govorjenja, medtem ko še večina rejcev o nadarjenosti skobčevk ni vedela ali pa ni imela potrpljenja s šolanjem, ki je takrat še dolgo trajalo, preden je dovedlo do povoljnega uspeha.

Šele leta 1917 je zaslužni ornitolog v. Luccanus povzročil pravi preobrat v krotitvi in učenju skobčevk z objavo svojih, za takrat sijajnih uspehov v nekem nemškem ornitološkem mesečniku. Imenovani je prvi delal poizkuse s tem, da je vzel mladiča, katerega je namenil krotiti in učiti, še pred zletom iz gnezda in ga do samostojne prehrane umetno pital. S tem je dosegel, da še mladič prvič ni postal samostojen z ukoreninjenimi ptičjimi glasovi svojih staršev, drugič pa si ga je z umetnim pitanjem navezal nase, kar je oboje zelo važno pri krotitvi in učenju.

Po dosedanjih izkušnjah je ugotovljeno, da se dajo že prej popolnoma krotki samci priučiti s primernim postopanjem, skoro brezizjemno več ali manj govorjenju. Barva perja pri tem nima nobene vloge, ker se najdejo izjeme tako pri zelenih kot pri drugobarvnih samcih. Pri samicah uspeh sicer ni izključen, so pa redke izjeme. Predpogoj za povoljni uspeh je popolna krotkost ptiča.

Da napravimo ptiča brez umetnega pitanja popolnoma krotkega, vzamemo mladiča par dni po vzletu iz gnezda, ko že sam žre, od ostalih in ga damo v majhno kletko. Daljše 3—4 peresa v perutnicah mu pristrižemo, ali še boljše je, ako jih z nitjo zvežemo, da nam ne more odleteti. Sedaj ga najprej privadimo, da nam vzame hrano iz roke. Ko se je ptič prej v kletki že pomiril in ne divja več, mu vtaknemo parkrat hrano v odprtine mreže, nakar mu začnemo dajati na roki, katero mirno držimo v kletko in ponavljamo to tako dolgo, dokler ne začne jemati hrano sam z naše roke. Ko smo to že dosegli, ga vadimo sedenja na prstu. V ta namen odvezamemo iz kletke vse paličice, da mora sedeti le na tleh, ter mu nudimo v pesti hrano, kazalec pa držimo pri tem tako, da mora ptič stopiti nanj, ako hoče jesti.

Lahko pa tudi ptiča, ko že jemlje hrano iz roke, spustimo iz kletke v sobo in nato držimo, ko se je že prej vsedel na kakšno omaro ali tablo, primerno dolgo palico mirno pred njim. Po nekaterih brezuspešnih poizkusih bo končno zlezal nanjo, nakar ga s palico počasi prenesemo na mizo ali tla. Ko se je pustil že večkrat tako prenesti in se navadil na palico, bo zlezal kmalu tudi raz iste na ponujeno roko s hrano in nato polagoma na prst.

To sta dva zelo preprosta načina, ki uspeta, če imamo le malo potrpljenja. Ptiča še ne moremo smatrati za krotkega, ako se svojemu gospodarju še umika in mu ne sledi.

Boljši način pa je, da mi mladiča, katerega smo namenili krotiti in učiti, umetno pitamo. V ta namen vzamemo iz gnezda 20 do 25 dni starega mladiča samca, katerega spoznamo po vijoličasti voščeni nosni kožici. Seveda je tudi večkrat ta znak od znaka samic, ki ima beli kolobarček okrog nosnic, tako malenkostne razlike, da je večkrat pomota mogoča. Samčka damo v majhno kletko in ločeno od drugih papigic tako, da drugih ne vidi, niti ne sliši, ker bi bil sicer ves trud zastonj. Ko postane iz gnezda vzeti mladič po par urah lačen ter ima že prazno golšo, ga vzamemo v roko in mu mehko hrano s kavno žličko nalahko dajemo v kljun, čemur se ptič malokdaj dolgo upira. Lahko pa mu tudi kljun vtaknemo v napolnjeno žlico in bo kmalu začel pobirati hrano iz žličke. Prve dni seveda ne žre posebno rad in veliko, kasneje pa se bo obnašal že nestrpno, ko zagleda žličko. Pitamo ga dnevno 4—6krat in pri tem pazimo, da ne bo preveč sit, kar se dá ugotoviti na več ali manj napolnjeni golši.

Hrano za pitanje mladičev pripravimo na sledeči način: Zmleto proseno kašo v vodi pristavimo na ognjišče in ji dodamo menjaje

nekaj pšeničnega zdroba, ovsene moke, zdrobljenega prepečenca, zmečkano v trdo kuhano jajce, seseklano zelenjavo, zdrobljeno oglje ali apno, končno par kapljic ribjega olja. To hrano moramo na ognju kratko prevreti, ker bi z dolgim kuhanjem uničili važne vitamine. Najbolje je, ako zmes za hrano enostavno samo z vrelo vodo poparimo. Hrano pripravimo samo enkrat na dan svežo, pred vsakim pitanjem pa jo segrejemo toliko, da ima telesno toploto. Prvi dan pripravimo precej mehko, skoraj tekočo hrano, nato vsak naslednji dan gostejšo in debelejšo zdrobljeno zmes. V par dneh pripravimo isto že iz cele kaše, dokler ne začne ptič sam pobirati proso ali drugo hrano.

Ptiča namestimo, kadar se z njim ne ukvarjamo, v temen zabojček.

Imamo pa še tudi posebno pripravo za pitanje mladičev, tako zvano pitanko, neke vrste vbrizgalko, s katero iztisnemo mehko hrano ptičem naravnost v golšo. Ta priprava je jako praktična, ker s to lahko vsak čas pitamo mladiče, neglede, ali so voljni žreti ali ne, pa tudi za pitanje bolnih ptičev, ako sami ne žro, in za dajanje zdravil. Točno navodilo za uporabo je pridejano vsaki pitanki.

V starosti približno štiri in pol tednov dobi mladič nagon, da prične sam žreti. Takrat ga damo v malo kletko brez paličic, katero obe-

simo na takšno mesto, kjer ne vidi in ne sliši drugih sovrstnikov in tudi ne ljudi, tla kletke pa posujemo z raznim zrnjem. Ko prične že sam pobirati in luščiti zrnje, prenehajmo potem z nadaljnjim umetnim pitanjem.

Sedaj nadaljujemo s krotenjem in vežbanjem. Privadimo še mladiča, da prihaja sam na prst na ta način, da ga postavimo rahlo na mizo ali tla, mu ponudimo ponovno kazalec, da nanj spleza ter nato še večkrat raz levega na desnega in obratno. Kasneje bo prišel že takoj sam na prst, kakor hitro mu ga ponudimo. Lahko ga še tudi privadimo, da bo sledil po sobi povsod svojemu gospodarju. V ta namen posadimo mladiča, ki še ne more leteti, na tla, mu nudimo roko ter ga prijazno kličemo. Hitro se bo skušal skriti v ponujeni roki, katero držimo od začetka precej blizu, nato vedno dalje proč in kmalu bo že tekal ter letal za svojim gojiteljem. Razumljivo je, da se moramo ukvarjati s krotkim ptičem dnevno po nekaj časa, da postane povsem navezan na svojega gospodarja in da dosežemo s tem čimveč uspeha. Ni pa priporočljivo, pustiti ptiča prosto letati po sobi, ali celó na prostem, ker le malokateri je toliko krotek, da ne bi izrabil prilike in se poslužil zlate svobode.

Že v starosti treh do štirih mesecev je večina samcev sposobna in poskuša ponavljati

posamezne besede, katere se pred njim pogosto izgovarjajo. Niso redki slučaji, da se priuči popolnoma ukročeni samec v enem tednu izgovarjati do 15 in še več besedi. Začnemo od kraja s kratkimi in lažjimi besedami, nato šele s stavki.

Ptiča vzamemo pri učenju na prst in mu govorimo, držeč ga precej blizu ust, večkrat dnevno eno in isto besedo, oziroma stavek, počasi in razločno naprej. Prisluhoval bo zelo pazljivo, najraje bi nam pri tem že zlezel v usta. Ko smo prenehali z govorjenjem, pokaže svojo nezadovoljnost nad prekinjenjem pouka s tem, da dotika kljun ob naše ustnice. Kmalu potem, ko ga pustimo po pouku samega, prične že sam nalahko ponavljati besede. Pri dolgih stavkih izgovarjamo najprej prve stavkove besede, ko te že brezhibno ponavlja, zopet nadaljnje z vsakokratno ponovitvijo poprejšnjih, dokler ne izgovarja vsega stavka brez napak. V splošnem se smatra, da se vsak krotki ptič z lahkoto priuči s primernim šolanjem 20—30 besedi, dober 40—60, izvrstni pa celó do 100 in več besedi. Ker moremo priučiti naše skobčevke za izgovarjanje tako resnega kot šaljivega besedila, nam nudijo govoreče mnogo zabave in veselja v hiši.

Bolezni in zdravljenje.

Bolna papigica zgubi svojo živahnost, ima kalne oči, šopiri perje, težko leta ali mirno poseda s podtaknjeno glavo. Plahost zgubi, hitro diha, nosnici postaneta umazani in zalepljeni, v nočni tišini se sliši piskajoče ali smrčče dihanje. Telo ima predebelo ali presuho, trebuh ima upadel, vnet ali bled, perje pod repom je od blata onesnaženo in zlepljeno.

Ptiča, katerega domnevamo da je zbolel, damo takoj v posebno kletko, obesimo na miren in pred prepihom zaščiten prostor ter ga hranimo samo s prosom in svetlim semenom. Določitev bolezni je v mnogih slučajih zelo težka, zato moramo ptiča stalno opazovati, kako se vede in kakšni bolezenski znaki se pojavljajo, da na podlagi opaženega sklepamo, za čim boleha. Zdravilna sredstva uporabljamo odkraja lažja in milejša. Če gre za nalezljivo bolezen, je lahko ogrožen ves ptičji zarod, zato preiščemo v tem slučaju vsakega ptiča posebej ter oddelimo že obolele in sumljive v posebne kletke. Vse rabljene kletke, letališča, ptičjo sobo ter vso opremo temeljito očistimo in razkužimo. Razkužujemo z vrelo vodo, kjer je to nemogoče, pa s hipermanganskim kalijem, lizolom, kreólinom ali kinozoloovo raztopino (1 : 1000). Ker

bolne ptiče večinoma žeja, jim dajemo zdravila v mlačni vodi; nikar pa jih z istimi ne zalivajmo nasilno.

Težkonesnost — težkoče pri nesenju jajec. Znaki: samica je otožna, težko leta in se samo plazi po stenah, spodnji del trebuha je napet. Vzroki: uporaba bolehnih, utrujenih, premladih, predebelih ali izčrpanih samic za paritev; pomanjkanje apnenih snovi pri hrani, pretopen prostor kjer jih gojimo. Zdravljenje: samico zavijemo v mokro cunjo, jo damo v malo kletko, ki jo obesimo k topli a ne prevroči peči. Dobre uspehe dosežemo, ako pustimo pri vodovodu, ali iz zalivalke teči mrzlo vodo v tenkem curku par minut na spodnji del trebuha. Da preprečimo vnaprej težkonesnost, dajemo k mehki ali zrnati hrani stalno nekaj kapljic ribjega olja. — Ako sta ostala gornja pripomočka brezuspešna in samica ne more znesti jajca, nam preostane kot zadnji pripomoček samo še — iztisenjenje jajca. V dosego tega položimo samico vznak na dlan leve roke tako, da leži vrat med palcem in kazalcem ter spodnji del trebuha na sredincu in prstancu, s prvimi tremi prsti desne roke pa previdno ptičico na mehkolupinasto jajce, da počí mehka lupina. Vsebina potem izteče, lupino pa samica v par urah izloči. Pri normalno

razvitih jajc s trdo lupino, se pojavi težkonesnost zelo redko.

Epilepsija, krči. Znaki: ptič pade hipoma na tla, se stresa, opoteka, zavija oči, Zdravljenje: sprememba prehrane, dajati dosti sadja, zelenjave, skrbeti za sveži zrak, glavo močiti z mrzlo vodo in dajati odvajalna sredstva.

Vnetje želodca, trebuha. Znaki: krčenje spodnjega telesa, rdeč, napet trebuh, močno naprej stoječa prsna kost, blato je temno-rdeče in smrdeče, noče žreti in sedi otožno z namršenim perjem ter povešenimi peruti. Zdravljenje: ptiča dati v zmerno ogret prostor, prenehati z zelenjavo in mehko hrano, dnevno pa damo v postani vodi eno kapljico opijeve tinkture ali nekaj rdečega vina.

Zapeka. Znaki: stalno pripravlanje na blato, ključenje s spodnjim delom telesa, otožnost, namršeno perje, ne žre. Zdravljenje: 1—2 kapljici ricinovega olja s sluzom damo po dvakrat na dan.

Driska. Znaki: rumenkasto, belkasto in sluzasto blato, zateklo in vneto blatno črevo, od blata zlepljeno perje pod repom. Zdravljenje: namesto vode damo redok ovsen sluz, nobene zelenjave, toplota, vneti del trebuha mažemo s toplim oljem, dnevno eno kapljico

opijeve tinkture v vodi. Pri griži dnevno 2 do 3 kapljice ricinovega olja z mlačnim, redkim ovsenim sluzom.

Katar nosne sluznice. Znaki: kihanje, iz nosnic rumen izcedek, stresanje z glavo, solzne oči. Zdravljenje: nosnici in kljun očistimo ter namažemo z milim oljem, notranjost kljuna in duplino mažemo z raztopino klorovokislega kalija (1 : 100—150).

Katar sapnika: vnetje. Znaki: hripavost, kašelj, pojačeno, piskajoče dihanje, odpiranje kljuna. Zdravljenje: vlažnotopel zrak, mlačna pitna voda z medom, mazanje kljuna, nosnic in sapnika z vodo salicilove kisline (1 : 600).

Vnetje sklepov. Znaki: oteklina sklepov na nogah, odkraja trde, vroče in boleče, kasneje mehke in gnojne. Zdravljenje: vneta mesta hladimo z razredčenim kisom, gnojne oteklina vrežemo in iztisnemo gnoj, nato izperemo z karbolno kislino (1 : 250).

Predolgi kremplji, ki nastanejo radi nezadostnega gibanja in premajhne kletke, pristrižemo z ostrim nožem ali škarjami, pazimo pa, da ne ranimo živca.

Predolg kljun ali nepravilno zraščan, pristrižemo z ostrim nožem na normalno ob-

liko; prej pa še namažemo kljun parkrat s toplim oljem.

Oteklina, vnetja očesnih veznih kožic. Znaki: solzne oči, otekle trepalnice. Zdravljenje: mažemo z mlačno klorovo tekočino (1 : 500) ali galunovo raztopino (1 : 600).

Rane. Iste najprej izmijemo s čisto vodo, nato očistimo z arnikovo vodo (1 : 30) in končno namažemo še z oljem karbolne kisline (1 : 250).

Bolezni perja. Skrbimo, da imajo ptiči vedno sveži zrak, čiste kletke in letališča in da so brez mrčesa. Nastala gola mesta namažemo dnevno, ne predebelo, z oljem karbolne kisline (1 : 200) ali z glicerinom.

Mnogo je še drugih bolezni, ki napadajo našo papigico, pa radi pičlega prostora ne moremo vseh obravnavati. Vsak pravi rejec skobčevk, bo imel potrebna zdravilna sredstva vsaj v mali količini stalno v domači lekarni na zalogi, posebno ribje olje, karbolno kislino, glicerin, olje karbolne kisline, galun, ricinovo olje itd.; dalje mrčesni prašek in razna razkužilna sredstva: kreolin, lizol itd.

HOTEL METROPOL

NASPROTI GLAVNEGA KOLODVORA

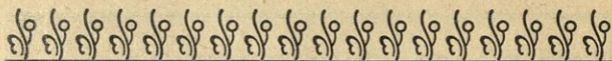
V LJUBLJANI

Shajališče članov „Živalce“; 124 sob, v vsaki sobi tekoča voda, 16 sob s kopalnicami, apartementi, centralna kurjava, dvigalo, garaže. Prvovrstna restavracija, najmodernejša kavarna, dvorane za bankete in prireditve, lokali za klube.

„Putnik“ in menjalnica v hiši.

Telefon: hotel št. 27-37, kavarna št. 20-22.

Avtomatične
krmilnike in napajalnike,
umetne vodomete
za
papigice skobčevke
in druge ptiče
izdeluje in prodaja
tvrdba

BRICELJ FRANC

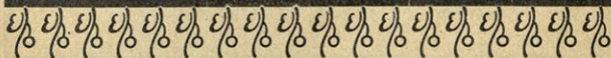
— KLEPARSTVO —

ŠTEPANJAVAS PRI LJUBLJANI

Stalno so tudi v zalogi doma in pri
društvu »ŽIVALCA« umetne koklje
za piščeta, navadni krmilniki in na-
pajalniki, korita za kunce ter raz-
lični drugi kleparski izdelki.

I z v r š u j e m vsa galanterijska in
stavbna kleparska dela doma in zunaj.

DROGERIJA KANC

LJUBLJANA
NEBOTIČNIK IN
ŽIDOVSKA ULICA

priporoča

Za dodatek k hrani:

ribje olje

Zdravilna sredstva:

karbolno kislino
glicerin
galun
ricinovo olje

Razkužilna sredstva:

kreolin
lizol

Sredstva zoper mrčes:

praški, tekočine itd.

NIZKE CENE!
TOČNA
POSTREŽBA!

ZDR. F. ŠKOF
ŠMARJE-SAP PRI LJUBLJANI

Specijalna gojitev raznobarvnih
papigic skobčevk

prvovrstne kvalitete v zunanjih letališčih.
Dobavi sposobne samce mladiče za
učenje in krotenje. Na razpolago
plemenski pari in posamezni
komadi za osveženje krvi.

Velereja

fazanov, papig, kanarčkov in drugih tu-
in inozemskih ptic-pevk. Uvoz in izvoz
raznovrstnih eksotičnih ptičev in drugih
živali. Nadalje dobavi posamezne
komade kakor tudi plemenske pare

VINKO VIDMAR

LJUBLJANA, ZELENJA JAMA
VAL. VODNIKOVA ULICA ŠTEV. 4

Najboljše in zelo praktične kletke za papigice in kanarčke, solidno izdelane, enostavne in luksuzne izvršitve, dobite pri tvrdki

JOSIP OBILČNIK

LJUBLJANA VII, Sv. Jerneja cesta 39

Kletke vedno v zalogi

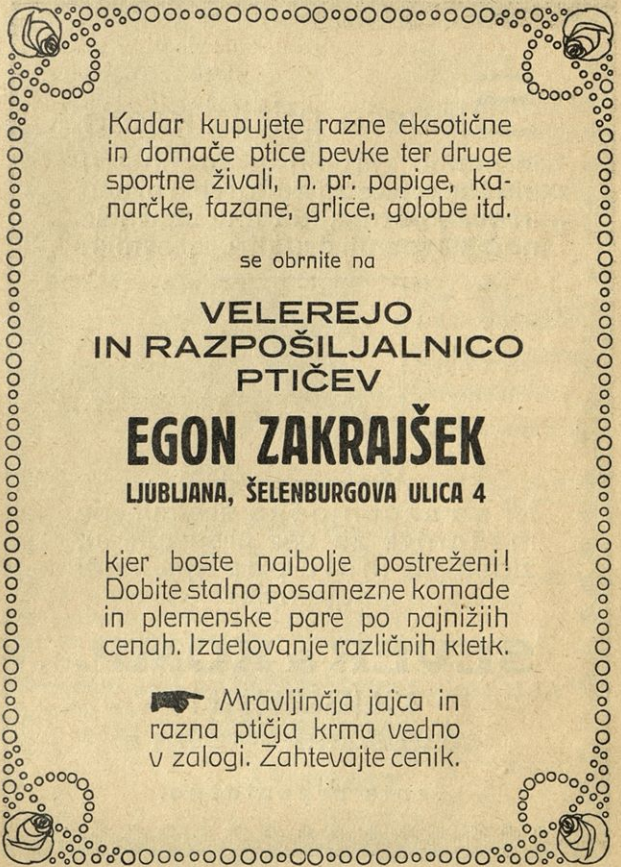
Najnižje cene

Zahtevajte cenik

Izčrpne prospekte za naročitev strokovnih knjig o gojitvi raznih malih in sportnih živali ter poiskusne številke strokovnega časopisa „Der Wellensittich“, ki je razširjen po vsej Evropi, zahtevajte pri

**NORDWESTDEUTSCHE VERLAGSANSTALT
HANNOVER-LINDEN
HÖPFNERSTRASSE NR. 3 (DEUTSCHLAND)**

ter priložite za pošiljalne stroške 10 dinarjev v znamkah

Kadar kupujete razne eksotične
in domače ptice pevke ter druge
sportne živali, n. pr. papige, ka-
narčke, fazane, grlice, golobe itd.

se obrnite na

**VELEREJO
IN RAZPOŠILJALNICO
PTIČEV**

EGON ZAKRAJŠEK

LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA 4

kjer boste najbolje postreženi!
Dobite stalno posamezne komade
in plemenske pare po najnižjih
cenah. Izdelovanje različnih kletk.

 Mravljinčja jajca in
razna ptičja krma vedno
v zalogi. Zahtevajte cenik.

Slovečo ptičjo krmo

iz samih zdravih in svežih zrn
sladke repice za kanarčke, proso
in svetlo seme, luščen oves in še
nad 50 raznih drugih vrst semen

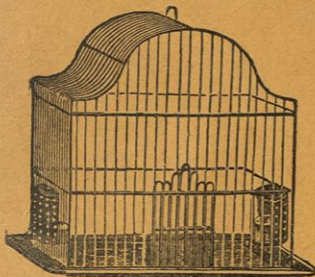
ter strokovnjaško sestavljene
mešanice za vse vrste ptičev,
zlasti za male papige, nudi
najceneje

SEVER & KOMP.

LJUBLJANA

GOSPOSVETSKA CESTA 5

cenik brezplačno!

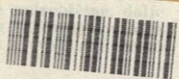

Kletke
vseh velikosti in
različnih kvalitiet,
žične mreže in
opremo za letališča
kupite zelo ugodno
v veletrgovini

Fr. Stupica
Ljubljana
Gospodarska c. 1

Rejci malih živali! *Svoji k svojim!*

Kadar kupuješ plemensko perotnino,
kunce vseh pasem, morske prašičke, psičke,
kanarčke, papigice, ovce, koze in druge male živali,
kadar potrebuješ zaklopnih gnezd za kokoši,
napajalnike, umetne koklje, kletke,
koritca (jasli), s... za razna
krmila in druge...
slovenskih knj...
in sploh karkol...
obrne se na

11-01613

NO PISARNO

»ZIVALCA«

Ljubljana, Sv. Petra c. 60.

Univerzitetna knjižnica Maribor

S

66036

001101613

COBISS

MOHORJEVA
TISKARNA
V CELJU